

Nr 196

Av herrar Hedlund och Ohlin, *angående vuxenutbildningen.*

(Lika lydande med motion nr 162 i Första kammaren)

Vårt moderna samhälle betecknas ofta som ett »utbildningssamhälle». Härmed avses att det nuvarande, föränderliga samhället har ett starkt accentuerat behov av kvalificerad och utbildad arbetskraft. Det är med andra ord en kraftig press på samhällets utbildningsresurser.

Ett uttryck för detta är de betydelsefulla beslut som under senare år fattats på undervisningens område. Den obligatoriska skolan har genomgått en genomgripande reformering. Beslut har fattats om nya lärarutbildningsanstalter, om utbyggnad av universitet och högskolor, om ett nytt och förbättrat studiesocialt system både på gymnasie- och högskolestadiet. Förra årets riksdag beslöt stora och genomgripande reformer beträffande den gymnasiala utbildningen.

Genom dessa reformer har förutsättningar skapats för att bättre tillgodose utbildningssamhällets krav på de ungas utbildning.

Vad däremot de vuxnas utbildning beträffar så nödgas man konstatera att den är allt annat än tillfredsställande ordnad. Samhällets insatser härvidlag har hittills varit blygsamma. Utbildningsmöjligheter saknas i stor utsträckning. Studiefinansieringsfrågan är otillfredsställande ordnad.

Två väsentliga skäl kan anföras, varför samhället måste vidtaga kraftfulla åtgärder i syfte att underlätta utbildning och fortbildning av vuxna.

1) *Samhällsutvecklingen.* Vårt samhälles dynamiska utveckling, framstegen inom teknikens värld och de fortskridande strukturomvandlingarna inom näringslivet skapar ett klart manifesterat behov av fortbildning. Detta gäller även dem, som i sin ungdom fick en efter dåtida förhållanden tillfredsställande utbildning.

2. *Rättvisekravet.* Många medborgare hade av olika skäl — dålig ekonomi, bosättning långt från skolorten, rigorösa inträdesspärar m. m. — ingen möjlighet att i sin ungdom få utbildning som svarade mot deras ambition och fallenhet och som i dagens samhälle erbjuds de unga. Det måste framstå som ett elementärt rättvisekrav att dessa kategorier vuxna i dag beredes en möjlighet att i största möjliga mån ta skadan igen.

Olika slag av vuxenutbildning

Vuxenutbildningen kan i stort sett uppdelas i tre olika kategorier:

1) *Målinriktad utbildning*, ledande fram till viss examen eller yrkeskompetens.

2) Fortbildningskurser av olika slag.

3) *Personlighetsbildande studieformer* som folkhögskolor, fria akademier, frivilligt folkbildningsarbete eller mera hobbybetonade kurser.

Den utbildningskategori, som vi avser att behandla i denna motion, är den *målinriktade* utbildningen. Många olika slag av målinriktad vuxenutbildning, bedriven på olika stadier, kommer i blickpunkten. Det är dels fråga om postgymnasial utbildning av olika slag. Vuxna, som avlagt akademisk examen, studentexamen eller liknande, vill komplettera sin tidigare utbildning med akademiska studier av något slag. Dels är det fråga om olika former av allmän eller särskild gymnasial utbildning: studentexamen, handelsgymnasieexamen, gymnasieingenjörsexamen. Dels är det också i stor utsträckning fråga om vuxna som önskar förvärva olika former av speciell *yrkeskompetens* eller behörighet som verkmästare, vägmästare, maskintekniker, korrespondent, fackingenjör m. m., dels också realexamen och motsvarande.

Vuxenutbildningens nuvarande former

Den utbildning, som i vårt land äger rum vid *universitet* och *högskolor*, står givetvis öppen även för dem, som efter ett antal år i förvärvslivet önskar förvärva högskoleutbildning, under förutsättning att han uppfyller de sedvanliga formella kompetenskraven vid den aktuella utbildningsformen. Emellertid kan betydande problem ur studieorganisatorisk synpunkt uppstå — här bortses från de studieekonomiska aspekterna, som behandlas nedan — eftersom den ordinarie undervisningen vid de akademiska läroanstalterna mestadels i fråga om tider och frekvens är upplagd att betjäna studenter som bedriver heltidsstudier. För de vuxna, som jämsides med ett förvärvsarbete önskar bedriva akademiska studier, ställer det sig därför mestadels besvärligt. Ur denna synpunkt synes en vidareutveckling av den *decentraliserade universitetsutbildningen* i viss utsträckning kunna bidra till att underlätta för vuxna att bedriva universitetsstudier. Emellertid måste givetvis också en ytterligare anpassning av undervisningens tider åstadkommas, så att bättre möjligheter ges vuxenstuderande att, jämsides med sitt förvärvsarbete, bedriva akademiska studier. Värdefulla uppslag beträffande vuxenutbildningen torde kunna vinnas vid ett studium av förhållanden utomlands, särskilt i USA. Vid flertalet universitet där förekommer i större eller mindre utsträckning särskild undervisning tillrättalagd för vuxenstuderande, s. k. extension programs. I dessa kursprogram deltar även ett stort antal studerande som redan har akademisk examen, varför man kan tala om fortbildningskurser på akademisk nivå. En fortsatt utvidgning av korrespondensinstitutens kurser på akademisk nivå synes också önskvärd. I detta sammanhang tilldrar sig också den försöksverksamhet som *radion* detta år börjat bedriva med ett-betygskurser i statskunskap stort intresse. Ett utvidgat användande av de utmärkta undervisningsmedia

som radion och televisionen erbjuder synes i hög grad önskvärt och detta givetvis icke blott på det akademiska utbildningsstadiet.

På det *gymnasiala* stadiet bedrivs vuxenutbildningen efter flera olika linjer. Beträffande undervisningen på detta stadium må nämnas, att vissa framsteg gjorts under de senaste åren. Sålunda har på senare år, utöver det tidigare existerande *vuxenläroverket* i Norrköping, inrättats ytterligare ett sådant läroverk i Härnösand. På ca 35 orter finns kvällsgymnasier, drivna av bildningsorganisationerna, som numera med statligt och kommunalt stöd förmedlar helt kostnadsfri undervisning. Resurserna på detta område framstår emellertid som otillräckliga med hänsyn till den stora efterfrågan som råder över hela landet. Det är angeläget, att dessa utbildningsformer utbygges och differentieras, varvid följande åtgärder synes böra i första hand krävas:

1) *Fler vuxengymnasier*

De statliga vuxengymnasierna har visat sig tillhandahålla en för många god utbildningsmöjlighet. De två nu existerande gymnasierna är otillräckliga. Inte minst reseavstånden lägger hinder i vägen för ett effektivt utnyttjande av denna studieform. Det framstår som önskvärt att ytterligare vuxengymnasier snarast inrättas och då främst i Övre Norrland, Bergslagen och Väst-Sverige.

2) Tillströmningen till *kvällsgymnasierna* är stor, och det finns all anledning att stimulera tillkomsten av nya sådana. På övervägande flertalet orter där vanliga gymnasier finns upprättade bör förutsättningar finnas i form av lokaler, lärare, hjälpmedel och elevunderlag för ett kvällsgymnasium. Inom den nuvarande kvällsgymnasieorganisationen kan man notera en viss snedbelastning så till vida att tillgången på utbildningsplatser vid de tekniska och merkantila linjerna är alltför liten i förhållande till tillgången på platser vid det s. k. allmänbildande gymnasiet. Då det emellertid finns anledning att förmoda, att det bland dem som i vuxen ålder vill bedriva gymnasiala studier finns en särskild efterfrågan på teknisk och merkantil utbildning, fäster vi vikt vid att man både vid befintliga kvällsgymnasier och vid dem som framdeles kommer att upprättas lägger sig vinn om att om möjligt upprätta fullständiga gymnasier. Vi föreslår sålunda, att åtgärder från statens sida vidtages så att kvällsgymnasier med kostnadsfri undervisning och med om möjligt samtliga linjer företrädda upprättas på i första hand flertalet gymnasieorter.

Gymnasial utbildning bedrivs också i stor utsträckning genom brevstudier vid korrespondensinstituten. Denna utomordentligt värdefulla utbildningsform skall behandlas i ett särskilt avsnitt nedan.

Av övrig målinriktad vuxenutbildning märks särskilt den som faller inom fackskolans ram. Den tvååriga fackskolan — omfattande teknisk, ekonomisk och social linje — kan beräknas få stor attraktionskraft som påbyggnad på

den obligatoriska skolan. Det finns anledning att räkna med att denna skolform skall te sig attraktiv även för många vuxna. Denna tankegång kom också till uttryck i förra årets riksdagsbeslut, varvid i princip en kvot av 25 % av antalet utbildningsplatser förbehölls äldre sökanden. Möjligheterna för vuxna studerande att tillgodogöra sig den skolform, som fackskolan utgör, bör förstärkas på så sätt att såväl kvällsgymnasier som vuxenläroverken snarast utbygges till att omfatta även samtliga linjer av fackskolan.

Utbildning på ett stadium motsvarande fackskolans bedrivs även i stor utsträckning av korrespondensinstitut. Liksom vad gäller gymnasieutbildningen vid korrespondensinstituten hänvisas i detta sammanhang till det särskilda avsnitt nedan, som behandlar korrespondensundervisningen.

Den snabba utvecklingen inom samhälls- och yrkeslivets alla områden har skapat ett hastigt växande behov av att komplettera och fördjupa tidigare förvärvade kunskaper. Både inom grundskolan och på den gymnasiala utbildningsnivån har man valt den enligt vår mening riktiga målsättningen att inte tillhandahålla mycket specialiserade studiekurser. Det moderna samhället kräver emellertid specialister, vilket understryker ett behov av *yrkesutbildande påbyggnadskurser*, vilka i ökad omfattning synes böra inrättas på olika nivåer och områden. Här må omnämnas att samhällets hittillsvarande insatser varit helt otillräckliga. I årets statsverksproposition föreslås exempelvis blott 60 000 kr. för detta ändamål. Sådan undervisning förekommer i viss utsträckning redan — särskilt inom den tekniska sektorn — på de tekniska gymnasierna, yrkesskolorna och inom ramen för den interna företagsutbildningen. Behoven är emellertid stora inte blott på det tekniska området utan även på andra områden, t. ex. inom den merkantila sektorn, vårdnadssektorn och sektorn för allmän service och förvaltning.

Enligt vår mening bör det vara en angelägen uppgift för det allmänna att i samverkan med näringslivet komplettera utbildningen vid befintliga skolor genom att organisera yrkesutbildande påbyggnadskurser på olika nivåer och inom skilda områden. Formerna för och omfattningen av denna yrkesutbildande påbyggnadskursverksamhet måste emellertid utredas ytterligare. Frågan bör tagas upp i samband med den samlade översyn av hela vuxenutbildningsfältet, som vi nedan hemställer om.

Korrespondensundervisningen

Vid korrespondensinstituten bedrivs målinriktade vuxenstudier i allt större utsträckning. De stora korrespondensinstituten i vårt land erbjuder numera kurser på vitt skilda fält och på olika nivåer, från det akademiska stadiet och nedåt. Det exakta antalet studerande som vid korrespondensinstituten bedriver studier syftande till viss examen eller yrkeskompetens är svårt att ange. Ärligen är det dock tusentals människor som vid dessa institut fullföljer sin utbildning och går ut i förvärvslivet med stärkta kunskaper och nyförvärvad högre kompetens. För många vuxna är denna stu-

dieform den enda möjliga, i synnerhet för dem som jämsides med ett förvärvsarbete vill fortbilda sig. Som förhållandena för närvarande är ställer sig korrespondensstudier mycket kostsamma för den enskilde. Som exempel må nämnas, att en komplett student- eller gymnasieingenjörsexamen vid ett korrespondensinstitut torde kosta den studerande i kursavgifter och utlägg för preparandkurser och examination omkring 5 000 kr., varav uppemot 4 000 kr. i rena kursavgifter. Med tanke på institutens kostnader för effektiv lärarhandledning är dessa kostnader i och för sig inte särskilt höga. Med tanke på den enskilde studerandens ekonomi är det emellertid naturligt om utgiften många gånger ter sig avskräckande. De statliga brevskoléstipendierna, som i bästa fall utgår med några hundra kronor om året, utgör för denna kategori en alltför ringa hjälp.

En kraftig insats från samhällets sida är här påkallad. Enligt vår mening framstår det som ett rättvisekrav, att dessa korrespondensstuderande, i likhet med dem som studerar vid de offentliga eller av det allmänna understödda kvälls- och vuxengymnasierna eller andra läroanstalter, tillhandahålls själva undervisningen helt kostnadsfritt.

Vissa — ehuru ingalunda oöverstigliga — tekniska problem uppstår givetvis vid utformningen av ett sådant stöd till de vuxenstuderande. Den tekniska utformningen av stödet bör tagas upp i samband med den samlade översyn av hela vuxenutbildningsfältet, som vi nedan förordar. Det synes rimligt att staten täcker hela undervisningskostnaden för alla sådana målriktade korrespondenskurser, som till sitt innehåll och slutmål är att jämställa med utbildning vilken samhället kostnadsfritt men i andra former tillhandahåller ungdom inom ramen för det allmänna undervisningsväsendet.

En hithörande fråga, varom riksdagen enligt vår mening synes kunna fatta beslut utan ytterligare utredning, är följande. För studerande vid kvälls- och vuxengymnasierna finns möjlighet till vissa statliga stipendier s. k. vuxenutbildningsbidrag, som efter behovsprövning kan utgå under studiernas slutskede med högst 2 000 kronor för gymnasiestudier och med högst 1 000 kronor för andra studier. Dessa bidrag är emellertid inte tillgängliga för de studerande vid korrespondensinstitutet. Just denna kategori vuxenstuderande har emellertid särskilt höga kostnader i studiernas slutskede till följd av deltagande i de oftast inför examensproven absolut nödvändiga preparandkurserna utanför hemorten. Vi föreslår, att riksdagen fattar beslut om att med verkan fr. o. m. höstterminen 1965 göra vuxenutbildningsbidragen tillgängliga även för denna kategori studerande. Kostnaden härför kan beräknas till ca 2 milj. kronor med vilket belopp anslaget till Centrala studiehjälpsnämnden: Studiebidrag m. m. bör ökas. Vidare synes enligt vår mening också stöd böra utgå till de korrespondensstuderande i form av helt kostnadsfri preparandundervisning. Detta stöd kan lämpligen organiseras i form av ett statligt anslag till korrespondens-

institut som inlägger ansökan härom. Härigenom skulle denna grupp studerande jämföras med dem som går i vuxen- och kvällsgymnasier. Ett beslut härom bör fattas av årets riksdag. Kostnaden härför torde uppgå till ca 500 000 kr. Beloppet torde anvisas som förslagsanslag under 8:e huvudtiteln under ett nytt anslag, lämpligen benämnt Centrala studiehjälpsnämnden: Bidrag till preparandkurser.

Studiefinansieringsfrågan

Praktiskt taget samtliga grupper av vuxenstuderande är i studiesocialt hänseende missgynnade i jämförelse med unga heltidsstuderande. Till studerande vid de statliga vuxengymnasierna, de statsunderstödda kvällsgymnasierna, statens aftonskola för real- och studentexamen, statens kompletteringsgymnasium och fyraårig delkurs av det tekniska gymnasiet specialkurs utgår enligt gällande bestämmelser visst studiesocialt stöd. Detta stöd måste dock betecknas som otillräckligt när det blott utgår under de perioder då muntlig undervisning meddelas. Beträffande det studiesociala stödet till studerande vid de statliga vuxengymnasierna må här f. ö. också nämnas, att det nya studiehjälpsreglementet synes ha medfört viss försämring jämfört med tidigare gällande system. Vad alla övriga kategorier vuxenstuderande, som bedriver målinriktade studier, beträffar är det studiesociala stödet — bortsett från de små brevkolestipendierna — obefintligt. Det är oundgängligen nödvändigt, att de studiesociala frågorna löses, så att de ekonomiska hindren för en målinriktad vuxenutbildning undanröjs.

Vi för vår del är närmast benägna att härvidlag förorda en linje innebärande, att samtliga kategorier vuxenstuderande som bedriver målinriktade studier inlemmas i det nya studiemedelssystemet och sålunda i studiestödshänseende i princip jämföras med universitets- och högskoleungdom. Därvid måste man beakta den vuxnes speciella situation med förekommande försörjningsplikt och andra även under studietiden förekommande fasta utgifter. Viss särskild hänsyn måste också tagas till att studierna i många fall är av deltidskaraktär och bedrivs vid sidan av ett inkomstbringande förvärvsarbete. I dessa fall bör inkomstprövningen kunna utformas efter förhållandevis liberala regler, inte minst med tanke på att denna typ av målinriktade och på en kommande yrkesinsats siktande deltidsstudier bör göras attraktiv även för den mycket stora gruppen hemarbetande kvinnor.

Vissa tekniska problem torde givetvis uppstå vid konstruktionen av detta system. Dessa problem behöver enligt vår mening inte bli särskilt stora, men frågan tarvar tvivelsutan utredning, varför vi avstår från att här framlägga ett mer detaljerat förslag. Denna utredning bör ske i samband

med den av oss förordade allmänna översynen av vuxenutbildningsfältets problematik.

Vi vill i detta sammanhang ta upp en oformlighet i det nuvarande studiemedelssystemet. Den övre gränsen för att erhålla studiesocialt stöd är 40 år. Denna övre gräns för erhållande av studiemedel — vars berättigande synes oss med skäl kunna ifrågasättas — måste nödvändigtvis omprövas i samband med den samlade översyn av hela vuxenutbildningsområdet som vi förordar. Den är nämligen oförenlig med det utvidgade studiesociala stöd som vi ovan rekommenderat. Intill dess denna omprövning skett bör gränsen tillämpas liberalt så att även personer som fyllt 40 år kan komma i åtnjutande av samma studiesociala stöd som erbjuds yngre studenter. Redan nu gällande bestämmelser ger formell möjlighet till en sådan liberal tolkning.

Radions och televisionens roll

Ett bättre utnyttjande i undervisningens tjänst av etermedia, radio och television, är att emotse. Ej minst för vuxenutbildningen torde dessa erbjuda slumrande tillgångar som bättre bör utnyttjas.

Genom radio och ännu mera markerat genom TV erbjudes rika pedagogiska möjligheter att levandegöra kunskapsstoff, att förklara sammanhang, att stimulera fantasien och locka till fortsatta studier. De skickligaste pedagogiska krafterna, hårt engagerade vetenskapsmän och specialister på olika områden, kan ställas till hela den intresserade allmänhetens förfogande. Genom dessa etermedia kan även på ett markant sätt en geografisk och social rättvisa skapas i fråga om studieutbud. Det framstår därför som i hög grad välmotiverat med ett väl tillmätt utnyttjande av radio och TV i vuxenutbildningens tjänst. Ett bättre utrymme därför kommer ock att stå till buds den dag i radio kan erbjudas 3 och i TV 2 rikstäckande program.

Ett intressant försök i denna riktning är den ett-betygskurs på universitetsnivå i statskunskap som nyligen påbörjats i radio. I övrigt är väl hithörande problem i det väsentliga föremål för övervägande inom 1960-års radioutredning. Denna beräknas även slutföra sitt arbete innevarande år.

Det kursmaterial och den kurslitteratur som är nödvändig för att på ett effektivt sätt kunna följa undervisningen i radio och TV ställer sig bekräftande de vissa kurserna jämförelsevis kostsam. Som exempel må nämnas att litteraturen till ett-betygskursen i statskunskap betingar ett bokhandelspris på närmare 500 kr. Frågan om finansieringen av dessa kostnader bör prövas i samband med den samlade översyn av vuxenutbildningsfältet som vi begär. Rimligt synes vara att samhället står för kostnaden för den kurslitteratur som hänför sig till sådan målinriktad undervisning som motsvarar den av oss förordade kostnadsfria korrespondensundervisningen.

Vuxenpedagogik

Vid 1964 års riksdag uttalade statsutskottet (utl. nr 119) i anledning av propositionen om universitetens och högskolornas organisation och förvaltning att det syntes lämpligt att frågan om inrättande av en särskild forskartjänst med inriktning på vuxenundervisningens, främst universitetsundervisningens, metodik uppmärksammades. Universitetskanslersämbetet har i sitt remissvar över 1962 års umeåkommittés betänkande betonat angelägenheten av pedagogisk utbildning för lärare inom universitetsväsendet, den postgymnasiala utbildningsorganisationen, kvällsgymnasierna samt folkbildningsverksamheten. Bl. a. med hänsyn till dessa områdens behov föreslår ämbetet att den av kommittén föreslagna professuren i pedagogik benämnes professor i praktisk pedagogik, särskilt vuxenpedagogik. Departementschefen förordar i årets statsverksproposition att ställning till frågan om inrättandet av en professor i pedagogik i Umeå samt om tjänstens inriktning bör tas först i samband med att 1960 års lärarutbildningsakkun-niga framlägger sitt förslag.

Vi vill betona det angelägna i att forskningsarbete kommer till stånd beträffande vuxenpedagogiken. Som ett första steg i den riktningen ser vi inrättandet av den av umeåkommittén föreslagna professuren i praktisk pedagogik, särskilt vuxenpedagogik vid universitetet i Umeå. Enligt vår mening bör professuren inrättas fr. o. m. budgetåret 1965/66 och få den av kommittén föreslagna inriktningen.

Samlad översyn nödvändig

Ett antal olika statliga utredningar har under senare år sysselsatt sig med frågor rörande vuxenutbildningen. Av utredningar som nu är avslutade och som bl. a. tagit upp vuxenutbildningsfrågor av olika slag märks studiesociala utredningen, studiehjälpsutredningen, brevscoleutredningen och fackskoleutredningen. De f. n. pågående utredningarna som i större eller mindre grad har att sysselsätta sig med vuxenutbildningsfrågor är gymnasieutredningen, yrkesutbildningsberedningen, personalutbildningsberedningen, arbetsmarknadsutredningen och radioutredningen.

Genom de omnämnda utredningarna, som redan har avslutat sitt arbete, har en mängd material beträffande vuxenutbildningsfrågorna framkommit. De fem utredningar, som är under arbete, har att var och en sysselsätta sig med en särskild sektor av vuxenutbildningskomplexet. Ingen av dessa utredningar har till uppgift att verkställa en samlad översyn av det väldiga komplex som vuxenutbildningsfrågorna tillsammans skapar.

Såsom påpekats ovan är det många frågor i samband med vuxenutbildningens fortsatta utbyggnad som behöver närmare utredas. Det är nödvändigt med en kartläggning av vuxenutbildningens nuvarande former och resurser, en bedömning av de krav som nu och i framtiden ställs i fråga om denna utbildningskapacitet, dess organisation och målsättning. Det är också

fråga om att lösa den studiesociala frågan för de vuxenstuderande, så att dessa kan komma i åtnjutande av ett effektivt studiesocialt stöd. Frågor som har med vuxenutbildningens samordning med övriga utbildningsformer m. m. behöver även utredas närmare. I enlighet härmed anser vi att en särskild statlig utredning bör tillsättas med uppgift att göra en samlad översyn över hela vuxenutbildningsområdet. Vi vill bestämt understryka att denna översyn inte får medföra att genomförandet av de reformförslag som kan komma att framläggas av nu sittande utredningar uppskjutes.

Med hänvisning till vad i motionen anförts hemställer vi,

att riksdagen måtte besluta att

1) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om förslag snarast till inrättande av ytterligare tre vuxengymnasier, i Övre Norrland, Väst-Sverige och Bergslagen,

2) vuxenutbildningsbidrag enligt de regler som nu gäller för elever vid statliga vuxengymnasier, statsunderstödda kvällsgymnasier m. fl. läroanstalter skall utgå även till korrespondensstuderande som bedriver motsvarande studier, för beivrande av preparandkurser, samt i anledning härav under ecklesiastikdepartementets huvudtitel för budgetåret 1965/66 till *Centrala studiehjälpnämnden: Studiebidrag m. m.* anvisa ett med 2 000 000 kr. förhöjt förslagsanslag om sammanlagt 417 000 000 kr.,

3) för beredande av kostnadsfri undervisning vid korrespondensinstitutens preparandkurser för student-, handelsgymnasie-teknisk, privatist- och realexamen under ecklesiastikdepartementets huvudtitel för budgetåret 1965/66 under ett nytt anslag, benämnt *Centrala studiehjälpnämnden: Bidrag till preparandkurser* anvisa ett förslagsanslag av 500 000 kr.,

4) inrätta en professur i praktisk pedagogik, särskilt vuxenpedagogik, vid Umeå universitet fr. o. m. den 1 juli 1965 samt för ändamålet under ecklesiastikdepartementets huvudtitel till *Umeå universitet: Avlöningar* anvisa erforderliga medel,

5) i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om tillsättande av en särskild utredning med uppgift att skyndsamt göra en samlad översyn av hela vuxenutbildningsområdet, varvid särskild uppmärksamhet bör ägnas de krav som nu och i framtiden ställs i fråga om vuxenutbildningens organisation, kapacitet och målsättning samt frågan om effektivt studiesocialt stöd till de vuxenstuderande.

Stockholm den 26 januari 1965

Gunnar Hedlund

Bertil Ohlin